

Helsingissä 23.9.2022

Asia: HE 76/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulaiksi ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Yleisesti hallituksen esityksestä luonnonsuojelulaiksi

Mielestämme luonnonsuojelulain perusteluissa on hyvin tunnistettu suuria linjoja, kuten ilmastonmuutokseen adaptoituminen sekä sen myötä kasvava tarve luonnonsuojelutoiminnan kehittämiselle Suomessa. Tunnistamme kuitenkin hallituksen esityksessä seikkoja, jotka asettavat luonnon- ja lajiensuojelun sekä eläinsuojelun keskenään ristiriitaiseen asemaan. Tällä viittaamme etenkin luonnonsuojelualueella tapahtuvaan vieraslajien tappamiseen sekä muihin metsästyksen liittyviin toimiin ehdotettuihin helpotuksiin.

Vaikka luonnonsuojelun tulee nimensä mukaisesti keskittyä ennen kaikkea luonnon ja sen lajien kokonaisvaltaiseen suojeluun sekä niiden monimuotoisuuden turvaamiseen, tulisi kaikki tätä tavoitetta palvelevat toimet kuitenkin olla myös eläinyksilöiden hyvinvoinnin kannalta mahdollisimman toimivia ja valitut menetelmät eettisesti hyväksyttäviä. Nyt näin ei ole ja kaipaamme hallituksen esitykseen vielä korjauksia.

Luonnonsuojelualueet

Luonnonsuojelualueilla on tarkoitus helpottaa vieraslajien poistamista sekä tehdä toimenpiteitä metsästyksen liittyvien toimintojen sujuvoittamiseksi. Näemme tämän eläinsuojelun näkökulmasta kielteisenä kehityksenä. Pääasiallisissa vaikutuksissa luonnon monimuotoisuuteen todetaan seuraavaa: *”Metsästystä koskevaa sääntelyä kansallispuistoissa ja muilla valtion luonnonsuojelualueilla esitetään muutettavaksi niin, että haitallisten vieraslajien minkin ja supikoiran pyydystäminen ja tappaminen sallittaisiin suoraan lain nojalla ilman poikkeuslupaa, samoin kuin hirvenajo ja valkohäntäkauriin ajo. Lisäksi metsästyksen sallimisesta valtion luonnonsuojelualueiden perustamisen yhteydessä voitaisiin jatkossa päättää luonnonsuojelualueen perustamisasetuksella, kun voimassa olevassa laissa päätösvalta on rajattu valtioneuvoston asetuksella perustettaviin yli 100 hehtaarin laajuisiin luonnonsuojelualueisiin.”*

SEY jakaa toki näkemyksen siitä, että haitallisten vieraslajien kuten minkin ja supikoiran kantojen hallinta on luonnon monimuotoisuuden vaalimiseksi tärkeää. Emme kuitenkaan tue ehdotusta niiden pyydystämisen ja tappamisen sallimisesta lain nojalla suoraan ilman poikkeuslupaa kansallispuistoissa ja luonnonsuojelualueilla, sillä esitys uhkaa lisätä eläinten kärsimystä. Minkin pyynnin vapauttaminen tarkoittanee heti tappavien rautojen sijoittamista jo ennalta herkkiin ekosysteemeihin. Nämä valikoimattomat pyydykset määrittelevät vain pyydykseen päätyvän eläimen koon, eivät lajia. Näin ollen myös muun muassa linnut, useat piennisäkkäät sekä tunnetusti jopa karhut olisivat suojelualueella alttiita päätymään kiinni rautoihin. Lisäksi pyynnin ja tappamisen salliminen myös pesimäaikana jättää osan pennuista orvoiksi aiheuttaen eläimille suunnattomasti kärsimystä.

Mikäli päätös kuitenkin pannaan täytäntöön, tulee minkkien pyynti toteuttaa supikoirien tapaan loukuilla, jolloin muut kuin tarkoituksenmukaiset saaliseläimet voidaan vapauttaa takaisin luontoon. Tämäkin toiminta kuitenkin häiritsee luonnonsuojelualueen rauhaa, sillä se lisää ihmistoimintaa alueilla tuntuvasti,

kun loukkuja on käytävä kokemassa päivittäin. Supikoiran hävittäminen on ylipäättään osoittautunut hyvin haasteelliseksi tehtäväksi, sillä metsästyspaineen kasvaessa laji nostaa lisääntymistehoaan. Katsomme, että poikkeuslupakäytäntö olisi hallinnollisesta kankeudesta huolimatta edelleen paikallaan. Se on kuitenkin taannut, että ko. haitallisten vieraslajien pyydystäminen ja tappaminen on käytännössä edellyttänyt jonkinlaisen arvion niiden esiintymismäärästä sekä haitallisuudesta muulle suojelualueen lajistolle.

Hirven ja valkohäntäkauriin ajon salliminen kansallispuistoissa ja luonnonsuojelualueilla on mielestämme ongelmallinen uudistus. Etenkin ajavan koiran käyttäminen on luonnonsuojelualueen periaatteen vastaista, puhumattakaan sen eläimille aiheuttamasta uhasta ja tarpeettomasta stressistä. Valkohäntäkauriin ajoa perustellaan lajin voimakkaasti kasvavan kannan säätelyllä, mutta kantaa voidaan kyllä onnistuneesti hallita myös elinvoimaistamalla luonnonsuojelualueen petokantoja sekä tehostamalla valkohäntäkauriin pyyntiä luonnonsuojelualueen ulkopuolella. Katsomme että suunnitelmallinen ja ammattilaisten toteuttama kyttäysjahti luonnonsuojelualueella riittää valkohäntäkauriskannan hallintaan. Tällöin metsästyks on valikoivaa, kohdistuu haluttuihin yksilöihin eikä häiritse muita eläimiä kohtuuttomasti.

Mielestämme on perustavanlaatuisesti väärin, että metsästyksen sallimista luonnonsuojelualueilla pyritään jatkossa helpottamaan perustamisasetuksella, kun nykyisin päätösvalta on vielä rajattu valtion asetuksella perustettaviin yli 100 hehtaariin suuruisiin luonnonsuojelualueisiin. Luonnonsuojelualueiden perustamisen tulisi tähdätä kuitenkin ensisijaisesti ekosysteemien suojeluun ja rauhoittamiseen ihmistoiminnalta koskien myös alueen eläimiä. Vaikka luonnonsuojelualueiden perustaminen välillisesti helpottuisi, tämä uudistus kyseenalaistaisi pienempien luonnonsuojelualueiden perimmäisen tarkoituksen luonnon ihmistoiminnalta rauhoittamisen sekä eläinten suojelun osalta. On hyvin valitettavaa, jos luonnonsuojelualueiden kehitys tulevaisuudessa etenee Suomessa yhä enemmän kohti mallia, jossa suojelualueet toimivat palvelen pohjimmiltaan ihmisten elämys- ja virkistyskäyttöä. Lisäksi kasvava virkistyskäyttö sekä metsästyksen säätelyn keventäminen tulee lisäämään myös henkilövahinkojen määrää luonnonsuojelualueilla.

On myös pettymys, että ehdotetut helpotukset vieraslajien poistamiseksi sekä metsästyksen sujuvoittamiseksi on arvioitu vaikutuksiltaan yksiselitteisesti positiivisiksi. Tässä yhteydessä ei olla edes kartoitettu nyt päätetyille toimenpiteille vaihtoehtoja. Vaikka esimerkiksi supikoiran ja minkin määrän vähentäminen palvelee suojelualueen lintulajien suojelun tehostamista, lisää vapautettu pyynti kohdelajien lisäksi myös sivusaaliiksi päätyvien eläinten kärsimystä ja ihmisen häiritsevää läsnäoloa suojelluilla alueilla. Niin ikään hirven ja valkohäntäkauriin ajon sallimisen yhteydessä ei olla lainkaan huomioitu toiminnan haitallisia vaikutuksia suojelualueen muihin eläimiin, saati kartoitettu muita vaihtoehtoja.

Luonnonsuojelun tiedon hallinta

On erittäin tärkeää, että luonnonsuojelun tiedon hallintaa aiotaan kehittää avoimempaan, saavutettavampaan sekä ajantasaisempaan suuntaan. On ristiriitaista ja tehotonta, että tietoa on tällä hetkellä paljon tarjolla useissa tietojärjestelmissä, mutta sen saatavuudessa ja keskinäisessä jakamisessa on ongelmia. Pidämme oleellisena, että tietojärjestelmiä sekä tiedonhallintaa kehitetään tulevaisuudessa avoimempaan sekä helpommin saavutettavaan ja omaksuttavaan muotoon. Toteutuessaan nämä uudistukset auttavat merkittävästi ajantasaisen luontotiedon entistä tehokkaampaa hyödyntämistä, mikä on tärkeä osa luonnonsuojelun kehittämistä.

Luonnonsuojelun valvonta ja rangaistukset

Luonnonsuojelun valvontaa on tarkoitus tehostaa ja olemme siitä mielissämme. Viranomaisilla on jatkossa aiempaa parempi pääsy työn kannalta oleelliseen tietoon sekä oikeus välttämättömiin tarkastuksiin. On selvää, että viranomaisten toimenkuvien selkiyttäminen ja toimivallan laajentaminen edesauttaa työn vaikuttavuutta. Luonnonsuojelulain rikkomuksista säädettyjen rangaistusten aiempaa tarkempi yksilöiminen puolestaan auttaa rangaistuksen tehokkaammassa toimeenpanemisessa sekä palvelee toteutuessaan toki myös luonnon ja sen monimuotoisuuden aiempaa parempaa suojelua.

Kati White
Toiminnanjohtaja
SEY Suomen Eläinsuojelu

